

Становище на Комитета на регионите „Преразгледана стратегия на ЕС за региона на Балтийско море“

(2012/C 391/03)

КОМИТЕТЪТ НА РЕГИОНИТЕ

- подчертава, че стратегията на ЕС за региона на Балтийско море предлага солидна основа, за да се изпробва в каква степен една специфична стратегия за по-широкия географски макрорегион може всъщност да засили конкурентоспособността на ЕС и да застане в основата на интелигентния, устойчив и приобщаващ растеж;
- приветства усилията за доближаване на преразгледаните цели на стратегията на ЕС за региона на Балтийско море – да се спаси морето, да се свърже регионът и да се повиши просперитетът – които отговарят в по-голяма степен на целите на стратегията „Европа 2020“;
- посочва, че за да се укрепи сближаването по отношение на икономиката и конкурентоспособността, трябва да се установят по-тесни връзки между заинтересованите страни в областта на научните изследвания, иновациите и промишлеността. Регионите и университетите би трябвало да си сътрудничат в рамките на целия макрорегион на Балтийско море, за да го превърнат в модел за подражание в областта на мрежите за интелигентна специализация;
- смята, че трябва да продължи да се обръща внимание на въпроса за подкрепа на инициативите за устойчиво развитие и за предлагане на повече мерки за увеличаване на заетостта и на професионалните умения, както и за повишаване на благоденствието и приобщаването;
- подчертава, че въпреки че стратегията на ЕС за Балтийско море е вътрешна стратегия на Съюза, сътрудничеството със страни извън неговите рамки и особено с Русия има решаваща роля за успеха на стратегията;
- подчертава, че структурите на Северното измерение следва да се използват в колкото може по-голяма степен в контекста на по-тесното сътрудничество между ЕС и Русия в региона на Балтийско море;
- изразява загриженост, че не се забелязва присъствието на общините и регионите в прилагането на стратегията; поради това предлага както в стратегията, така и в преработения план за действие да се посочи изрично, че при прилагането трябва да се взема предвид принципът на многостепенното управление;
- подчертава, че за да има напредък в прилагането на стратегията във всички участващи страни, политическите заинтересовани страни трябва да засвидетелстват ясен ангажимент и да поемат лидерска роля;
- посочва, че трябва да се изясни въпросът за приноса на националните програми във връзка със структурния фонд за прилагането на стратегията на ЕС за региона на Балтийско море, като се вземат предвид различията между регионите в държавите членки и техните нужди по отношение на развитието.

Докладчик	г-жа Pauliina HAIJANEN (FI/ЕНП), член на изпълнителния съвет на градския съвет на Laitila
Отправен документ	„Съобщение от Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно стратегията на Европейския съюз за региона на Балтийско море“
	COM (2012) 128 final

I. ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕПОРЪКИ

КОМИТЕТЪТ НА РЕГИОНИТЕ

1. приветства съобщението на Комисията от 23 март 2012 г. и разглежда мерките, които се предлагат в него като стъпка в правилната посока – към подобряване на фокуса на стратегията на ЕС за региона на Балтийско море, съгласуване на политиките и финансирането, изясняване на отговорностите на различните действащи лица и подобряване на комуникацията;

2. посочва, че целта на стратегията на ЕС за региона на Балтийско море е да бъде подобрена координацията на политиките и сближаването между регионите в областта с цел решаване на общите проблеми, засягащи региона на Балтийско море, и устойчиво укрепване на просперитета на региона. Стратегията разглежда проблеми, които отделните региони и държави членки не могат да решат сами. Основен фактор е сътрудничеството и координираните действия между държавите членки, регионите и общините в макрорегиона, ЕС, панбалтийските организации, финансиращите институции и неправителствените органи;

3. посочва, че в становището на Комитета на регионите относно „Ролята на местните и регионалните власти за постигане на целите на стратегията Европа 2020“ (CdR 72/2011 fin) се изтъква потенциалът на региона на Балтийско море като европейски пионер;

4. подчертава, че в качеството си на първа интегрирана макрорегионална стратегия, стратегията на ЕС за региона на Балтийско море предлага солидна основа, за да се изпробва в каква степен една специфична стратегия за по-широк географски макрорегион може всъщност да засили конкурентоспособността на ЕС и да застане в основата на интелигентния, устойчив и приобщаващ растеж. Този опит трябва да играе активна роля по-специално в дебата относно европейската политика на сближаване с оглед на следващия програмен период;

5. насочва вниманието към позицията на Европейската комисия, според която прилагането на макрорегионалните стратегии не би следвало да доведе до създаване на нови правила, учредяване на нови органи или одобряване на нови финансови ресурси; смята, обаче, че трябва да има и три положителни принципа: съвместно договорено прилагане и контрол на съществуващите в макрорегиона правила; изграждане на платформа, мрежа или териториален клъстер от органи на регионална и местна власт и на държавите членки, в който са включени и заинтересованите страни и за който отговарят органите на ЕС; съгласувано използване на съществуващите финансови ресурси на ЕС за изготвяне и прилагане на макрорегионални стратегии;

Връзки между подхода, основаващ се на макрорегионална стратегия и целите на стратегията „Европа 2020“

6. приветства усилията за доближаване на целите на стратегията на ЕС за региона на Балтийско море с тези на стратегията „Европа 2020“. Трите общи цели на стратегията, представени в съобщението – да се спаси морето, да се свърже регионът и да се повиши просперитетът – отговарят в значителна степен на целите на стратегията „Европа 2020“ за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. Наред с това, от гледна точка на прилагане на стратегията „Европа 2020“, от решаващо значение е да се изтъкне по-тясното регионално сътрудничество в областта на иновациите;

7. отбелязва, че превръщането на водещите инициативи на стратегията „Европа 2020“ в конкретни дейности е важно за прилагането на стратегията за региона на Балтийско море. Сред водещите инициативи на стратегията „Европа 2020“ специално внимание следва да се обърне на инициативите „Програма в областта на цифровите технологии за Европа“ и „Съюз за иновации“ с актуализиран план за действие, който поставя посилен акцент върху насърчаването на техните цели в региона на Балтийско море. Стратегията на ЕС за региона на Балтийско море и мрежите за сътрудничество, опериращи в този регион, представляват идеална основа за развиване на регионални стратегии за научни изследвания и иновации с цел интелигентно специализиране;

8. насърчава държавите членки и участниците на местно и регионално равнище да обмислят как актуализираната цел на стратегията на ЕС за региона на Балтийско море за повишаване на просперитета следва да бъде претворена в конкретни мерки чрез съвместни действия. В бъдеще планът за действие ще трябва ясно да очертае мерки за повишаване на заетостта и уменията и за увеличаване на просперитета и интеграцията. Понастоящем планът за действие има само далечна връзка с бъдещите инициативи на стратегията „Европа 2020“ в тези области;

9. смята, че приоритетът от стратегията „Европа 2020“, формулиран като „приобщаващ растеж: насърчаване на икономика с високи равнища на заетост, която да поражда социално и териториално сближаване“, трябва да се има предвид при прилагането на стратегията за региона на Балтийско море, тъй като между различни части на региона на Балтийско море продължават да съществуват значителни разлики, които се отнасят до благосъстояние и икономически постижения. Би следвало да продължи да се обръща внимание на насърчителните мерки за подобряване на околната среда и за подкрепа за водещите инициативи в областта на устойчивото развитие;

10. подчертава, че ще бъде по-важно в бъдеще да се обмисли възможността за взаимодействия между различните програми за финансиране с оглед на постигането на целите, залегнали в стратегията „Европа 2020“. Във връзка с бъдещата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт 2020“, би следвало да се осъществи тясна и интегрирана координация с

инструментите на политиката за сближаване, използвани от държавите членки в региона на Балтийско море, за да се изгъкне регионалната гледна точка и да се насърчат регионите да засилят своята дейност в областта на научните изследвания и иновациите;

11. посочва, че стратегията на ЕС за региона на Балтийско море предостави на местното и регионалното равнище нови възможности да укрепят регионалната си конкурентоспособност и потенциала за иновации и да насърчат интелигентното специализиране на регионите. Поради това регионите и университетите следва да си сътрудничат в рамките на целия макрорегион на Балтийско море, за да го превърнат в модел за мрежите за интелигентно специализиране с акцент върху основните проблеми и действия на всеки регион и постигането на отлични резултати и критична маса чрез работа в мрежа. В този контекст от основно значение е разработването и укрепването на системите за иновации, свързани с тройната и четворната спирала в сътрудничество с академичните среди, публичния сектор, частния сектор и гражданите от региона на Балтийско море;

12. предлага държавите членки на ЕС в региона на Балтийско море да стимулират научноизследователските центрове да се съсредоточат върху такива области на научните изследвания, които подкрепят интелигентната специализация на собствения им регион и да споделят експертния си опит като членове на научноизследователска мрежа, обхващаща балтийския регион. Важно би било да се насърчат страните, граничещи с региона на Балтийско море, които не са членки на ЕС, също да вземат участие в това научноизследователско сътрудничество, например по въпроси на околната среда и енергетиката, засягащи общия морски басейн;

13. посочва, че за да се укрепят икономическото сближаване и конкурентоспособността, трябва да се установят по-тесни връзки между заинтересованите страни в областта на научните изследвания, иновациите и промишлеността. Предприятията, индустрията и университетите трябва да имат възможност да играят по-активна роля в дейността, извършена във връзка със стратегията;

14. препоръчва да бъдат засилени иновациите и сътрудничеството в рамките на клъстери между ЕС и държавите извън ЕС и да бъде насърчено сътрудничеството по отношение на маркетинга в региона на Балтийско море с оглед на стимулиране на туризма и инвестициите от държави извън ЕС. Тези мерки, заедно със силното екологичното измерение на стратегията, са ефективна стъпка към постигане целите на стратегията „Европа 2020“ в региона на Балтийско море;

15. подчертава, че в светлината на посоченото по-горе, държавите от региона на Балтийско море следва да разгледат тези въпроси в своите Национални програми за реформи (НПР) и че местните и регионалните власти следва да участват отблизо в тази подготвителна дейност;

16. отбелязва, че една от главните цели на стратегията на Европейския съюз за региона на Балтийско море е да се почисти и подобри състоянието на едно от най-силно замърсените морета в Европа, като се гарантира хармонично социално и икономическо развитие на съседните региони във и извън ЕС;

Значение на външното измерение на стратегията и на сътрудничеството

17. подчертава, че макар и тази стратегия да е вътрешна стратегия на ЕС, сътрудничеството с държави извън ЕС и по-специално с Русия, е от ключово значение за нейния успех;

18. изтъква, че през 2011 г. Русия одобри на федерално равнище своя „Стратегия за социалното и икономическото развитие на Северозападния район на Русия до 2020 г.“. В стратегията за северозападна Русия се поставят цели във връзка с икономиката, инфраструктурата и логистиката на региона. Надяваме се, че тази стратегия ще насърчи по-тясното стратегическо сътрудничество между държавите членки на ЕС от Балтийския регион и Русия, по-специално по въпросите на околната среда, икономиката, транспорта, енергетиката, туризма и гражданската защита;

19. подчертава, че структурите на Северното измерение следва да се използват в колкото може по-голяма степен в контекста на по-тясното сътрудничество между ЕС и Русия в региона на Балтийско море. Политиката на Северното измерение разглежда целия северен регион като едно цяло, с цел да се засили координацията между различните механизми за сътрудничество в регионите на Балтийско и Баренцово море;

20. приветства и подкрепя конкретните стъпки, предприети на местно и регионално равнище с цел развиване на практическо сътрудничество, по-специално с град Санкт Петербург и Ленинградския регион. Добър пример за подобен възходящ подход е т.нар. „Процес от Турку“, който представлява съвместна инициатива на град Турку, региона на Северозападна Финландия и градовете Хамбург и Санкт Петербург;

Многостепенното управление и ролята на общините и регионите в прилагането на стратегията

21. приветства факта, че с уточняването на ролята и отговорностите на основните заинтересовани страни (националните центрове за контакт, координаторите на приоритетните области, ръководителите на хоризонталните действия и ръководителите на водещи проекти) в съобщението на Комисията се вземат предвид позициите относно засилването на гъвкавото, но целенасочено прилагане и управление на стратегията, изразени в становището на КР относно „Стратегия на Европейския съюз за региона на Балтийско море“ (CdR 255/2009 fin);

22. счита предложенията на Комисията за изясняване на структурата на управление на стратегията и за повишаване на нейната ефективност за стъпка в правилната посока, но е загрижен, тъй като не се забелязва присъствието на общините и регионите в прилагането на стратегията; поради това предлага както в стратегията, така и в преработения план за действие да се посочи изрично, че при прилагането трябва да се взема предвид принципът на многостепенното управление;

23. подчертава, че успехът на макрорегионалните стратегии в Европа зависи най-вече от ангажираността и приноса на местните и регионалните заинтересовани страни за постигане на целите. От основно значение е също да бъде включен и частният сектор. Политическите заинтересовани страни трябва да покажат ясна ангажираност и да поемат водеща роля, за да се постигне напредък при прилагане на стратегията във всички страни участници;

24. посочва, че все още е необходимо по-широко участие на местните и регионалните заинтересовани страни в прилагане на стратегията за Балтийско море. Това трябва да се отчита не само когато бъде актуализиран стратегическият план за действие, но и когато се определя ролята на различните заинтересовани страни. Понастоящем например голям брой координатори на приоритетните области са от секторни министерства или от други институции на централно равнище на управление. По-специално, от националните центрове за контакт трябва да се изисква да поддържат редовен контакт с местните и регионалните власти и организации;

Финансиране, система за мониторинг и оценка

25. отбелязва, че въпреки че стратегията на ЕС за региона на Балтийско море беше одобрена едва след началото на сегашния програмен период, различни програми по структурните фондове позволиха да бъдат реализирани значителен брой проекти в подкрепа на стратегията. Европейските програми за териториално сътрудничество, осъществени в региона на Балтийско море, са основен инструмент за финансиране за постигане на напредък, по-конкретно по мерките на местно и регионално равнище;

26. насочва вниманието към недостига на инструменти за финансиране, които да са подходящи за транснационални проекти и проекти, включващи много заинтересовани страни. Фактът, че решенията за предоставяне на средства за всеки партньор се вземат в различно време, е проблем при използването на различни източници на финансиране, който в значителна степен забавя прилагането. Не винаги съществува координация между решенията за предоставяне на средства и някои партньори остават без подкрепа, което може да попречи на започването на проекта;

27. счита, че е важно в предложенията за регламенти, публикувани от Комисията през октомври 2011 г., да се съдържа задължение за държавите членки, когато изготвят и прилагат нови програми по структурните фондове, да вземат предвид евентуална макрорегионална стратегия и подчертава, че по-специално новата транснационална програма за региона на Балтийско море трябва да съответства на приоритетите на стратегията на ЕС за региона на Балтийско море. Програмирането за следващия период трябва да започне в самото начало на 2014 г., за да бъдат избегнати ненужни забавяния в текущата проектна дейност;

28. посочва, че трябва да се изясни въпросът за приноса на националните програми във връзка със структурния фонд за прилагането на стратегията на ЕС за региона на Балтийско море, като се вземат предвид различията между регионите в държавите членки и техните нужди по отношение на развитието. Специалното насърчаване на интелигентно специализиране на регионално равнище в рамките на действията по националната програма създава големи възможности за постигане на целите на стратегията. Също така в договора за партньорство между държавата членка и Европейската комисия би трябвало да се споменава стратегията на ЕС за региона на Балтийско море;

29. счита, че е важно да се гарантира начален капитал, както се предлага в съобщението на Комисията, като средство за насърчаване на сътрудничеството във връзка с проекти, тъй като това би позволило местните и регионалните заинтересовани страни и представителите на организации и гражданското общество да

бъдат включени в по-голяма степен в дейности, свързани с проекти;

30. подчертава, че в бъдеще ще е важно финансирането да се насочва към мерки за пряко прилагане на стратегията и да се даде възможност за съчетаване на различни видове финансиране. Заедно с публичното финансиране трябва да се насърчава използването на услугите, предлагани от различни финансови институции, като се подчертава ролята на частното финансиране. Трябва да се разработят техники, които да позволят включването на повече мерки за международно сътрудничество в проекти, финансирани в рамките на национални програми във връзка със структурните фондове;

31. приветства предложените в съобщението на Комисията показатели за наблюдение на прилагането на стратегията, но подчертава, че системата за наблюдение и оценка трябва да бъде възможно по-проста и основана на показатели, които по реалистичен начин да илюстрират резултатите, получени чрез основано на стратегия сътрудничество. Комитетът на регионите има готовност да участва в обсъждания по изготвянето и избора на показатели;

Насърчаване на комуникацията и участие на заинтересованите страни

32. подчертава, че прилагането на макрорегионални стратегии изисква прозрачно вземане на решения, цялостен обмен на информация и разработване на общи практики на всички равнища. По-специално, потокът на информация трябва да бъде подобрен, както между държавите членки от региона на Балтийско море, така и в самите държави. Това ще позволи по-широка ангажираност с изпълнението на целите на стратегията;

33. подчертава, че активизирането на комуникацията във връзка със стратегията ще доведе и до по-голяма степен на информираност за дейността на ЕС сред обществеността. Уебсайтът, създаден във връзка със стратегията, и публичната консултация относно актуализирането на плана за действие във връзка със стратегията са стъпки в правилната посока;

34. предлага Комисията систематично да събира и публикува информация за програмите за финансиране, така че финансови консултации да могат да се предоставят централно, както на национално, така и на местно равнище. Понастоящем проблемът се състои в това, че заинтересованите страни по проекта не разполагат с достатъчна информация. Знанията за подходящите инструменти за финансиране трябва да се разпространяват по-ефикасно, така че заинтересованите страни да могат безпроблемно да избират инструменти, подходящи за техните нужди;

Заклучения

35. отбелязва, че стратегията на Европейския съюз за региона на Балтийско море предоставя на държавите членки, регионите и общините нови възможности да укрепят регионалната си конкурентоспособност и иновациите, както и интелигентното специализиране на регионите. Стратегията също така предизвиква като цяло по-голям интерес сред местните и регионалните заинтересовани страни, разшири тяхното участие в сътрудничеството в Балтийско море и укрепи и доведе до нови форми на сътрудничество;

36. предлага Комитетът на регионите да продължи да наблюдава активно прилагането на стратегията на Европейския съюз за региона на Балтийско море въз основа на обновения план за действие, който предстои да бъде публикуван в края на 2012 г., и да представи своите наблюдения и заключения в рамките на разширения дебат относно макрорегионалните стратегии, особено с оглед на следващия програмен период на ЕС (2014–2020 г.).

Брюксел, 10 октомври 2012 г.

Председател
на Комитета на регионите
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
